

Evolutie van de wereldzuivelmarkt

Meer zuivel, kortere stromen?

Tekst: Jef Verhaeren

Beeld: Twan Wiermans

Politiek gemotiveerde handelsembargo's, zoals die door Rusland tegen de EU worden toegepast, kunnen de zuivelmarkten tijdelijk verstoren en onze producenten pijn doen. Dat mag ons niet beletten te focussen op de belangrijke trends in de wereldzuivelmarkt.

Sinds het jaar 2000 verzamelt het International Farm Comparison Network (IFCN) de globale melkstatistieken. Het berekent op basis daarvan met een grote betrouwbaarheid wat de toekomst brengt. Landbouweconoom Erwin Wauters (ILVO) is voor Vlaanderen de vertegenwoordiger binnen IFCN. Michel de Haan van de Animal Sciences Group, Wageningen UR vertegenwoordigt Nederland.

De EU lanceerde de EU Milk Market Observatory, maar ook de zuivelsector zelf zit

niet stil. De afschaffing van de quota en vrijhandelsbesprekingen zijn daar niet vreemd aan. De zuivelmarkt is een wereldgebeuren. De melkveesector opereert in een internationale markt, zowel voor de afzet van zijn producten als voor de aanvoer van productiemiddelen zoals voeder en meststoffen.

Zuivelvraag stijgt

Het is overduidelijk dat de vraag naar dierlijke producten en zeker naar zuivel op de wereldmarkt toeneemt vooral in opkomende markten zoals China, India, Zuid-Amerika en ook Rusland. De wereldbevolking neemt toe en ook het globaal melkverbruik per hoofd van de bevolking blijft stijgen. Zodra mensen een minimum aan koopkracht hebben, gaan ze immers meer dierlijke eiwitten consumeren en zuivelproducten komen daarbij vooraan.

De internationaal bepaalde melkprijs blijft daarom volgens het IFCN op het huidige hoge peil schommelen, met vermoedelijk minder prijsvolatiliteit. De lokale productie kan deze vraag niet invullen, zodat ook elders de productie zal stijgen. Europa blijft volgens het IFCN de grootste melkproducent en -exporteur. Vanwege de druk op de prijzen vanuit de distributie zal die melk, hoewel de kwaliteitseisen stijgen, echter zo voordelig mogelijk moeten worden geproduceerd.

Het vliegwiel van de globale zuivelmarkt is China. Het bevolkingscijfer (1,36 miljard inwoners) en vooral de groei van de middenklasse, doen de vraag enorm stijgen en het gebrek aan eigen productiemogelijkheden heeft tot gevolg dat China veel zuivel moet invoeren. Dit speelde volgens Renaat Debergh

Volgens het IFCN blijft de internationaal bepaalde melkprijs op het huidige hoge peil schommelen, met vermoedelijk minder prijsvolatiliteit. Europa blijft volgens het IFCN de grootste melkproducent en -exporteur.

van de Belgische Zuivelconfederatie (BCZ) een zeer belangrijke rol in de toenemende vraag in 2013 en begin 2014. China voert vooral grote hoeveelheden melkpoeder in. Tussen 2008 en 2012 verachtvoudigde de invoer van volle melkvoeder, van 46.000 naar 406.000 ton. In 2013 kwam daar nog eens 52 procent bij en groeide de import tot 619.000 ton. De eerste drie maanden van 2014 steeg de invoer van volle melkpoeder in China weer met 72 procent. Wegens de zuivelschandalen van de laatste decennia stelt het Chinese beleid zeer hoge kwaliteitsnormen voor de eigen en ingevoerde zuivelproductie, vooral voor babyvoeding. Dat moet een troef zijn voor de EU.

Maar China is niet alleen. In Azië zal de bevolking tegen 2050 groeien met 42 procent tot 5 miljard, in Afrika met 48 procent tot 2,2 miljard en in Latijns-Amerika met 6 procent. In Europa zal ze dalen met 1 procent. De zuivelconsumptie zal wereldwijd stijgen, naar schatting met 14 à 15 procent. Michel Nalet van Lactalis, voorzitter van de European Dairy Association (EDA), benadrukt het belang van de groei van de middenklasse in een aantal delen van de wereld zoals China, India en andere Aziatische landen, Noord-Afrika, Brazilië, Rusland en Oost-Europa.

Mogelijkheden

Ook volgens zuivelmarktexpert Kevin Bellamy van Rabobank Food and Agrobusiness Research wordt de wereldzuivelmarkt aangedreven door bevolkingsgroei, urbanisering, globalisering en groeiend inkomen. Het valt ook hem op dat de consumptie vooral stijgt in landen waar de zuivelproductie tekortschiet, vaak zelfs structureel. Kevin Bellamy is er gerust op dat die groei niet snel zal stoppen. Vanaf het ogenblik dat de welvaart stijgt, streeft men eerst naar voldoende voedsel, vooral meer eiwitten, en vervolgens evolueert men naar massaconsumptie en convenience. Daarna komt de luxe. De regio's die produceren voor de export, zoals de EU, Oceanië (vooral Nieuw-Zeeland), Argentinië en Uruguay en sinds 2006 ook de VS, zullen de vraag in Midden-Amerika, Brazilië en enkele andere landen van Zuid-Amerika, Rusland en Oost-Europa, Azië (met China op kop) en Noord-Afrika en het Midden-Oosten moeten invullen. Volgens Kevin Bellamy zal dat nog enige tijd aanhouden. In 2024 zal de EU 25 miljoen ton meer produceren dan het consumeert.

Volgens Erwin Wauters van ILVO is er voor de melkveebedrijven in Vlaanderen en Nederland op basis van deze wereldwijde verwachte

Vanwege de druk op de prijzen vanuit de distributie zal die melk, hoewel de kwaliteitseisen stijgen, echter zo voordelig mogelijk moeten worden geproduceerd.

evolutie een hoopvolle toekomst, ook al vallen oude zekerheden weg zoals quota, lagere strategische voorraden, minder overheidsregulering en -subsiëring. "Maar we moeten de wijzigingen van de vraag in belangrijke importlanden en/of wijzigingen in het aanbod in belangrijke exportlanden goed blijven monitoren, want zij bepalen uiteindelijk de evoluties van de wereldmarktprijs", benadrukt hij.

Voortdurende marktevaluatie noodzakelijk

Ondanks het feit dat er nog steeds een minderheid van alle geproduceerde melk daadwerkelijk op de wereldmarkt terecht komt, zijn zuivelproducten, ook uit Noord-West Europa, in toenemende mate onderhevig aan trends en ontwikkelingen op de globale markt voor melk en voor productiemiddelen voor melkveesector. "Het monitoren van globale en regionale trends en ontwikkelingen, en een gefundeerd inzicht in de meest waarschijnlijke ontwikkelingen in de toekomst zijn beide cruciaal om competitief te blijven in deze globale marktomgeving", aldus Erwin Wauters.

Ondanks het beperkte percentage zuivel dat op de wereldmarkt terecht komt is die wereldmarkt bepalend voor de prijs. Bewegingen op de wereldmarkt zijn dus verantwoordelijk voor prijsjumps. Voorspellingen komen ook niet altijd uit omdat veel factoren zowel de vraag als de productie kunnen beïnvloeden (zie tabel).

Het IFCN verwacht een jaarlijkse stijging van de productie en consumptie met 2,6 tot 2,9 procent. Procentueel gezien zal deze groei zich voornamelijk afspelen in het zuiden, en met name in Zuid-Amerika (+53 %), Afrika

(+46 %), India (+60 %) en Oceanië (+22 %). Na India zal de EU-28 echter nog steeds de belangrijkste productieregio zijn in hoeveelheid geproduceerde melk. De bepalende factoren voor de mate van groei in de EU zijn het beleid en de competitiviteit van de melkveebedrijven. Ook het IFCN verwacht binnen Europa in eerste instantie een regionale verschuiving, waarbij in de regio Noord-West Europa de productie sterker zal toenemen dan elders. België en Nederland zitten in de Noord-Europese groep. "Als het beleid niet verandert verwachten we dat tegen 2024 de wereldhandel in melk met 39 miljoen ton toegenomen zal zijn. Die evolutie heeft mogelijk een temperend effect op de prijsvolatiliteit", zegt Erwin Wauters. De belangrijkste exportregio's zijn dan de EU, Oost-Europa, Noord-Amerika en Oceanië. De belangrijke importregio's in 2024 zijn nog steeds Zuid- en Zuidoost-Azië, Afrika en het Midden-Oosten.

Zuivelstromen

Ook de zuivelhandelsstromen worden interessant. Wij hoeven niet noodzakelijk naar China uit te voeren, hoewel we daar wel een vinger aan de pols moeten houden en onze kwaliteitstroeven moeten blijven uitspelen. Het komt er ook op aan niet alle eieren in één mand te leggen. China zuigt vooral melkpoeder uit Nieuw-Zeeland en Australië aan. De VS voeren vooral uit naar Midden- en Zuid-Amerika en ook wat naar China en het Midden-Oosten. Argentinië en Uruguay zitten min of meer op dezelfde exportlijnen. Voor de EU bieden daardoor de Russische en Noord-Afrikaanse markten meer mogelijkheden. Maar alternatieven en vooral flexibiliteit zijn noodzakelijk, zoals de Russische boycot aantoonde.

Kevin Bellamy wijst er echter op dat de productiekosten in Noord-Europa vrij hoog zijn vanwege de strenge eisen op het vlak van milieu en voedselveiligheid, loonkosten, grondprijzen, enz. Bovendien is de druk op de consumentenprijzen door de concurrentie van de grootdistributie, groot. Het komt er dus op aan de kosten te drukken.

Tabel: IFCN-voorspelling voor de globale melkproductie t.o.v. de werkelijke toename.

Jaar	Voorspelling	Werkelijkheid
2011	+3,2 %	+3,4 %
2012	+3,2 %	+2,6 %
2013	+1,9 %	1,2 %